

Spelfot

Medlemsblad för Smålands Spelmansförbund och för
Folkdansringen Småland - Öland

Donatism 2016.

Dans i Ormesberga bygdegård till spelmännen riksspelman Karin Wallin och kontrabasisten Bosse Nordenfeldt.

Arrangör Föreningen Sven Donats vänner

Foto: Eric Hammarström

MED

Smålandsringen
Folkdansringen Småland-Öland

Smålåtar
Smålands Spelmansförbund

FOLKDANSRINGEN SMÅLAND-ÖLAND

Adress: c/o Elisabet Johansson, Hantverkaregatan 3, 341 36 Ljungby, 0372-624 61

E-post: smaland@folkdanstringen.se

Hemsida: www.folkdanstringen.se/smaland, www.dansafolkdans.nu

Styrelse och andra ledamöter

Ordförande: Gunnar Andersson, Björkvägen 9, 360 13 Urshult, 0477-205 67 e-post: gatron@telia.com

Vice ordförande:

Kassör: Olle Andersson, Rydgatan 16, 341 39 Ljungby, 0372-800 76 e-post: olcarason@msn.com

Sekreterare: Elisabet Johansson, Hantverkaregatan 3, 341 36 Ljungby, 0372-624 61

e-post: sejoson@hotmail.com

Sven-Erik Arvidsson, Nygatan 9, 566 32 Habo,

036-471 48 e-post: se.arvidsson@gmail.com

Emma Karlsson, Jönköpingsvägen 59, 563 32 Gränna, 070-445 24 40, e-post: emka6610@gmail.com

Lena Hjelte, Venskögle 6, 570 80 Virserum, 0495-302 00, e-post: lenahjelte@telia.com

Suppleanter

Mary Bjerstedt, Resebovägen 26 Rismåla, 382 93 Nybro, 0481-151 49 e-post: mary.bjerstedt@telia.com

Anita Axelsson, Vintergatan 36, 382 38 Nybro, 073-034 19 99.

Christina Wahlqvist-Enefalk, Stallgårdsgatan 2, 393 53 Kalmar, 0480-136 82,

e-post: christina.wahlqvist-enefalk@telia.com

Administrativt utskott: Gunnar Andersson, Olle Andersson och Elisabet Johansson

Dans och musik, barn och ungdom: Emma Karlsson, Gunnar Andersson, Lena Hjelte, Anita Axelsson

Dräkt: Mary Bjerstedt, Elisabet Johansson

Slöjd: Sven-Erik Arvidsson, Christina Wahlqvist-Enefalk

Hemsida: Olle Andersson, Sven-Erik Arvidsson

Spelfot: Elisabet Johansson, Olle Andersson, Gunnar Andersson

Revisorer

Lisbeth Davidsson, Uddabo 246, 382 92 Nybro, 0480-520 61 e-post: lisbeth.davidsson@hotmail.se, Åke

Johansson, Kyranders gata 6, 594 31 Gamleby, 0493-530 07 e-post: ake.johansson@telia.com

Revisorssuppleanter

Karl-Olof Carlsson, Furulundsvägen 8, 380 42 Målarås, 0481-311 30, e-post: eivorgothoskarsson@gmail.com

Inga-Lena Nordgren, Kvänjarpsvägen 11, 341 70 Ljungby, 0372-171 26, e-post: alladil@telia.com

Ansvarig utgivare: Elisabet Johansson

Dräktråd F

Irma Edstrand, Kullgatan 20, 561 46 Huskvarna, 036-502 01 e-post: irma.edstrand@telia.com

Irène Lindström, Karbingatan 16, 554 53 Jönköping, 036-16 48 77, e-post: irene.lindstrom@hotmail.se

Dräktråd G

Elisabet Johansson, se ovan

Dräktråd H

Mary Bjerstedt, se ovan

Agneta Erlandsson, Ålidsvägen 6, 388 92 Ljungbyholm, 0480-47 02 05 e-post: agneta.erlandsson@hotmail.com

Valberedning

Östboglillets folkdanslag

Marianne och Rolf Gunnarsson, Skördevägen 17, 330 12 Forsheda, 0370-818 19, marianne.gunnarsson@telia.com, rolf.c.gunnarsson@telia.com

Uppvidinge folkdansgille

Johan Blixt, Blötskog Sjölyckan, 360 76 Älgult,

0474-260 50, durspelaren.blixt1@gmail.com

Ann-Christin Nyström, Borlanda Tinglabacken 1, 363 33

Rottne, 0470-930 00, annchristin.nystrom@spray.se

Nybro folkdanslag

Jan Svensson, Ekaryd PI 145, 382 93 Nybro, 0481-400 58, e-post: jan@ekaryd.se

Håkan Petersson, Pukebergarnas väg 10, 382 34 Nybro, 0481-173 59, e-post: hakanpuke@gmail.com

SMÅLANDS SPELMANSFÖRBUNDS

Stiftelse för Unga Spelmän

Den årliga avkastningen delas ut som kurs- och lägerbidrag till unga spelmän. Ansökningsblanketter kan hämtas på SSFs

hemsida el rekvideras från Heléne Ingvarsdotter, Korsvägen 17, 394 77 Kalmar, tel 0480-477167 el mobil 0733-836849

Vill du lämna ett bidrag till Stiftelsen är vårt bankkontonummer 8169-5,664 257 094-6 (Swedbank).

När man sätter in pengar på bankkontot kommer inte inbetalarens namn med på kontoutdraget. Om du inte vill sätta in pengar anonymt vill vi att du skickar ett meddelande om insättning med ditt namn till stiftelsens kassör, Eva Blomquist-Bjarnborg, e-post: eva.blomquist.bjarnborg@telia.com.

Ordförande i styrelsen är Sabina Henriksson, Hökerum, sekreterare Heléne Ingvarsdotter, Kalmar och kassör Eva Blomquist-Bjarnborg, Alvesta.

Försäkra dina instrument

Utnyttja SSFs och SSRs förmånliga villkor

Försäkringen gäller

- när medlemsavgift och försäkringspremie är betalda till Smålands Spelmansförbund

- i hela världen

- vid skada eller förlust

- akustiska och elektroniska instrument, dock inte pianon, flyglar eller orglar.

Premiens storlek beror på det samlade värdet av försäkrade instrument och tillbehör.

Grundpremien är 200 kr/år upp till och med 20.000 kr i försäkringsbelopp. Sedan ökar premien med 50 kr per 10.000 kronorsintervall.

Läs mer på SSRs hemsida www.spelmansforbund.org

Medlemsavgifter 2017

Smålands Spelmansförbund:

Ungdomar under 20 år	50 kr
Äldre över 65 år	120 kr
Övrig vuxen	180 kr
Familjemedlem	50 kr

Folkdanstringen Småland-Öland:

Medlem över 25 år	100 kr
Medlem upp till 25 år	35 kr
Därtill kommer avgift till lokal förening och Svenska Folkdanstringen	

SMÅLANDS

SPELMANSFÖRBUND

Ordförande: Heléne Ingvarsdotter, Korsvägen 17, 394 77 Kalmar 0480-47 71 67

helene.ingvarsdotter@kalmar.se

Vice ordförande: Marianne Busk, Ö Storgatan 161,

554 52 Jönköping 036-12 24 35 0733-38 49 54

marianne.busk@gmail.com

Kassör och registeransvarig: Viola Ek, Furuby Jöns

Klemensgård, 360 51 Hovmantorp, 070-274 99 38,

viola.ek@bredband2.com

Sekreterare: Håkan Alm, Östra kyrkvägen 3, 386 96

Färjestaden, 070-877 58 44, hakan@alm-sjolinaland.se

Vice sekreterare: Britt-Marie Arvidsson, Nygatan 9, 566 32 Habo, 03647148@habo.net>

Styrelsesuppleanter: Magnus Lundberg, Kleven 7, 563

91 Gränna, 0390-21070, magnus.lundberg1@gmail.com

Isa Sjölin-Alm, Östra kyrkvägen 3, 386 96 Färjestaden

072-5432315, isasjolinalm50@gmail.com>

Revisorer: Jan Sannas, Kullsvägen 5, 340 32 Grimslöv

0470-75 02 39 0708-53 83 61, jan.sannas@gmail.com

Nils Wiberg, Mala 3208, 280 20 Bjärnum 0451-191 14

Revisorsuppleant: Yvonne Lundell, N Storgatan 25,

575 32 Eksjö 0381-304 06 070-680 94 40

Valberedning: Mari Nordström, Södvik PL 5441,

380 74 Löttorp, 0485-26136

Sune Johansson, Saturnusvägen 3A,

393 51 Kalmar 0480-172 47, 070-597 67 84

sunejkalmar@gmail.com

Lätkommitté:

Magnus Gustafsson, Häringegård 1, 360 47 Värends

Nöbböle 0470-35356 070-636 61 34

magnus.gustafsson@kronoberg.se

Eva Blomquist-Bjarnborg, Droskvägen 16, 342 33 Alvesta

0472-106 83, eva.blomquist.bjarnborg@telia.com

Lars Svensson, Torslunda 112, 386 96 Färjestaden 0485-

484 88, lassestraatelje@telia.com

Försäkringsansvarig: Viola Ek, se ovan

Arkivansvarig: Håkan Alm, se ovan

Notlager: Viola Ek, se ovan

Hemsidesansvarig: Jan-Erik Ekman, Liarumsvägen

799, 298 94 Linderöd

jan-erik.ekman@telia.com

www.smalandsspelmansforbund.se

SSFs plusgiron: 44 80 33-1

Redaktör: Viola Ek, se kassör ovan

Spelfots redaktör förbehåller sig rätten att korta av redigera insända artiklar. Artiklar och bilder skall vara försedda med namn på skribent respektive fotograf. Spelfot kan publiceras i valda delar på respektive organisations webbsida på internet. Den som inte vill ha sitt material publicerat på internet måste skriftligen meddela detta i samband med att material skickas in.

Annonspriser i Spelfot

1/1 sida	1.000 kr
1/2 sida	500 kr
1/4 sida eller mindre	250 kr

Nästa nummer av Spelfot utkommer i mars 2016 med manus- och annonsstopp den 15 januari.

Material skickas till redaktörens adress, se kassör ovan!

SIDAN 3

Så har vi kommit in i november och vi har haft en fantastiskt vacker höst, men det är torrt och det kan man ju säga att det har varit på flera fronter. För visst saknade vi Jönköpings allmogemarknad som var inställd i år! Det är bara att hoppas att den återkommer nästa år. Det är med stor glädje jag mottog beskedet att Värendsgillet bjudits in till en folkdansfestival i Shanghai. Värendsgillet ordförande Gustav Nilsson berättade att festivalarrangören hade hittat Värendsgillet på nätet. Där ser man hur viktigt det är att vara aktiv på hemsidor och Facebook. Det är ju fantastiskt att det enda folkdanslag från Sverige som är inbjudet till denna festival är Värendsgillet från Folkdansringen Småland-Öland! Det skall väl dock sägas att för några år sedan var Skansens folkdanslag på samma festival. I Folkdansringen Småland-Öland är vi mycket stolta över att Värendsgillet är i Kina och sprider småländsk folkdans kultur. Vi vet att de kommer att göra det med den äran, och kommer att visa det bästa från Sverige i folkdanstraditioner.

Nybro folkdanslag var arrangör för årets höstmöte och hade hyrt en liten lokal, vilket gjorde att höstmötet blev mycket familjärt. Ja, det var 31 deltagare från 12 föreningar som alla var mycket debattglada och på punkten verksamhetsplan och tankar inför framtiden hettade det till ordentligt. Jag tror att det var över hälften av deltagarna som hade inlägg och det glädde mig verkligen. Vilket friskhetstecken! Ja, det är så man kan tro på framtiden för Folkdansringen Småland-Öland – trots vikande medlems-siffror och högre medelålder. Av debatten att döma så finns det många idéer om vår framtid som är mycket bra och som ger hopp. Ett nytt inslag på höstmötet var frågan om integration. Ismael Alabdullah Sharot från Aleppo i Syrien berättade om sin och andra nyanländas situa-

tion i Nybrotrakten. Tyvärr jag fick inte svar på hur intresserade de nyanlända är av vår kultur och framför allt av den svenska folkdansen och folkmusiken. Jag fick inte heller reda på så mycket om folkdanskulturen i Syrien, dansar kvinnor och män åtskilda? Vill de nyanlända stanna i Sverige och integreras i den svenska kulturen? Det svenska föreningslivet har plats för många.

Nu när hösten kommit så här långt så har träningskvällarna och kanske några danskurser pågått ett tag och dräkt- och slöjdräffarna har väl också kommit igång. Jag hoppas att det dyker upp många nya ansikten.

Detta är ju sista Spelfot för i år så jag vill önska trevliga helger och ett riktigt gott nytt 2017! Väl mött!

Gunnar Andersson
Ordförande i
Folkdansringen Småland-Öland

Under våren, sommaren och hösten har jag varit vid ett flertal spelträffar och kurser för att lära mig nya, svenska, traditionella låtar och det har varit fantastiskt roligt. Men inte på en enda av dessa spelträffar har jag sett någon nyanländ som deltagit i våra sammankomster (ja kanske i Korrö men den festivalen är ju väldigt internationell) och känna vår spelglädje. Jag har många gånger funderat på hur det kommer sig. Kan jag göra något åt det själv? Ja, det kan jag säkert, men jag vet bara inte hur eller som det brukar vara – jag har inte kommit igång.

Vi har haft några spel- och dansträffar på Tvetagården i Huskvarna och dessa träffar har vi försökt sprida så mycket vi kunnat genom sociala medier, som är den bästa och snabbaste vägen att få ut lite mindre arrangemang

idag. Men vi når inte fram till de nyanlända eller vågar de inte komma? Tänk så roligt det skulle vara om det kom en nyanländ musiker och ville lära oss en av deras traditionella låtar och vi kunde lär ut någon svensk. Eller en eller flera dansare som ville lära oss någon ny dans eller varför inte bara vara med i gemenskapen! Det skulle ge lite mer dimension på våra träffar och tänk om man på så sätt skulle kunna få ihop en internationell dans- och folkmusikgrupp! Tror dock att det kan finnas ett litet problem, åtminstone för musikerna – man kanske inte haft möjlighet att få med sig något instrument? Finns det möjlighet att få låna i så fall? För att få ihop ett sådant arrangemang och samla ihop låneinstrument krävs det mer engagemang av en organisatör och det är det som avskräcker åtminstone mig lite grand.

Det vore väldigt roligt om man kunde vara några stycken som hjälps åt med ett sådant arrangemang och med denna lilla tankeställare kanske det finns några som skulle tycka det vore roligt att testa denna idé. Och det finns säkert många som redan gjort det och det vore väldigt intressant om ni som lyckats kunde skicka in några rader och berätta hur ni gjort för att få igång sådana träffar.

Ja, som sagt, det har varit många spelträffar. Jag har försökt vara med på så många som möjligt och ibland vill man klonas sig för att hinna med ännu mer. Men häftigast var ändå Korrö med sin mångfald av musik och artister. Vi ser fram emot en visserligen mörk vinter, men också många, fina träffar framöver. Närmast i tiden är den fantastiska stämman i Bunn, Bauerstämman, som startade förra året och blev så lyckad. Vi kanske ses där i november?

Britt-Mari Arvidsson
Styrelseledamot
Smålands spelmansförbund

FOLKLIKT MODE

Vi är ett antal medlemmar i Huskvarna folkdanslag som har bestämt oss för att sy upp allmogekläder som vi bl a skall kunna bära på Jönköpings Allmogemarknad.

Vi hade förmånen att få träffa Anders Lindkvist museipedagog från Norrköpings Stadsmuseum.

EN HELT FANTASTISK DAG

Anders tog oss med till hur modet såg ut 1850-1900. Mycket förändrades ju med industrialismen och på 1860-talet var importen av symaskiner omfattande och även kvinnorna på landsbygden kunde ta del av denna nymodighet. Ungefär samtidigt som denna förändring kom även bomullen och förändrade mycket av klädesplaggen.

Anders hade med sig en del gamla kläder som vi med varsam hand med handske på fick analysera. Mycket intressant att se om de var handsydd eller maskinsydd. Även hur plaggen var fodrade.

ALLMOGEKLÄDER / HÖGRESTÅNDSKLÄDER

Tyvärr finns det inte så mycket allmogekläder bevarade, för de slets sönder eller syddes de om till något annat användbart. Däremot finns det mycket högreståndskläder bevarade, de slets ju inte så hårt.

MÄTTE OCH RITADE AV

Vi mätte och ritade och fick tips om klädesmaterial och hur plaggen såg ut under slutet av 1800-talet och var vi kan köpa in material. Man kan ju ha tur att fynda i någon bod, men det är nog inte troligt att vi gör, utan vi måste nog ta itu med att sy egna allmogekläder. Det blir inte någon enkel uppgift, men vi måste ändå försöka. En detalj som Anders visade oss var att hakarna och hyskorna var isydd varannan

Vi lyssnar intresserat på Anders Lindkvist.

Jackor och västar från Norrköpings Stadsmuseum.

hake och varannan hyska på samma jackdel. Verkade smart för de öppnar sig inte så lätt.

Dagen avslutades med att vi fick tillverka egna hakar och hyskor av olika tjocklek av mässingstråd.

Ja, vi hade en verkligen trevlig och lärorik dag på Hemslöjdens hus i Jönköping.

Allmogemarknaden blev tyvärr inställd i år, men vi planerar att nyttja våra uppsydda kläder och njuta av atmosfären på Allmogemarknaden i Jönköping igen 2017.

Text och foto Agneta Dillner

Jackans foder som alla vita handskar analyserar.

Att kopiera jackans skärning är inte enkelt.

Varannan hyska och hake gjorde att plagget inte öppnade sig så lätt.

PETTER DUFVASTÄMMAN TAR SABBATSÅR

Efter fem år med stämma i Gunnebo har vi i styrelsen i Tjust Spelmanslag beslutat att inte ordna någon Petter Dufvastämman nästa år. Vi hoppas dock att återkomma med en stämma 2018. Välkomna då istället!

Peter Pedersen
Tjust Spelmanslag

STIFTELSEN FÖR UNGA SPELMÄN

"Ett varmt tack till er två som anonymt lämnade varsitt bidrag på 200:- respektive 2 000:- till stiftelsen 2016!"

"Grattis till Oskar Gunnarsson och Ebba Gunnarsson som fick bidrag i år."

Sabina Henriksson

VILL NI DANSA TILL SKATELÖVS SPELMANSLAG?

Den 27 december kl 19.00
i Föreningslokalen, Grimslöv.
Inträde: 100kr. Fika ingår!

Välkomna!

Skatelövs
Spelmanslag

VÄRENDSGILLET CHARMMADE SHANGHAI

Värendsgillet tillsammans med två kinesiska grupper och Argentina-gruppen. Fotograf: Zoe.

Det var efter en särskild inbjudan från festivalorganisationen, som det blev bestämt att Värendsgillet skulle till Shanghai.

Sent på kvällen onsdagen den 19 oktober kom 25 medlemmar från Folkdanslaget Värendsgillet tillbaka till Växjö från Shanghai, där vi deltagit i Shanghai International Folk Dance Festival.

Det har varit en fantastisk resa med många upplevelser och minnen.

Resan startade vid lunchtid tisdagen den 11 oktober med buss till Köpenhamn flygplats och därifrån direktflyg till Shanghai. Kl. 18:40 lyfte planet mot Shanghai för att ca 10 timmar senare landa på Shanghai Pudong flygplats. Lokal tid var då 10:55 på onsdagen. På flygplatsen blev vi hämtade med buss för färd till hotellet. Under eftermiddagen fick vi ta det lite lugnt eftersom tidsskillnaden var 6 timmar.

SIGHTSEEING

De två första dagarna var det sightseeing. Shanghai med sina 23 miljoner människor är en kontrasternas stad – från moderna skysrapor till enkla gamla kinesiska kvarter. På en kväll bjöds vi på båtturen på Huangpu-floden - vilken be- tagande vy med alla upplysta byggnader.

Till vår hjälp under festivalveckan hade

vi en volontär, Zoe, en universitetsstuderande tjej.

UPPVISNINGAR OCH FOTOGRAFERINGAR

Totalt hade vi fem uppvisningar. Värendsgillet deltog även i en Flash Mob Show på den cirkulära gångbanan uppe över en stor vägkorsning. Dock var det bara två par av våra dansare tillsammans med våra två spelmän, som där fick genomföra en 1-minuts uppvisning.

Den första uppvisningen var på en scen med de två höga byggnaderna Shanghai Tower (632 meter hög) och "Kapsylöppnaren" (492 m hög) fint upplysta som bakgrund. Det var mycket åskådare på plats.

Det blev mycket uppställning för fotografering i blandning med de andra lagen. Det var även många enskilda personer,

Gruppen från Sri Lanka tillsammans med delar av två kinesiska grupper.
Fotograf: Gustav Nilsson

Värendsgillet med priset för "Best Charm". Fotograf: Zoe.

både barn och vuxna, som ville fotografas med oss.

PRIS "BEST CHARM"

På söndagskvällen var det uppvisning av alla lagen på huvudscenen med utsikt över Huangpu-floden. Sju internationella dansgrupper deltog - Australien, Sverige, Egypten, Argentina, Peru och Sri Lanka - tillsammans med nio kinesiska lag. I strålkastarnas sken genomförde vi vår 4-minuters uppvisning. Under uppvisningen hörde vi flera spontanapplåder. Även från domarledet på första parkett hördes applåder. Direkt efter alla uppvisningarna var det så tid för prisutdelning. Vi fick priset "Best Charm"!

VÄRENDSGILLET I SHANGHAI PUDONG TIMES

I tidningen Shanghai Pudong Times såg vi att Värendsgillet uppvisning på huvudscenen var med på bild och dessutom den största bilden på sidan för festivalreportaget.

Gustav Nilsson

Värendsgillet på Shanghais paradgata The Bund, med Shanghais berömda Skyline i bakgrunden. Fotograf okänd.

MENUETTDANS OCH KRIGSFÅNGAR PÅ ÅRETS DONATISM

Den 20 augusti hölls Donatism för andra gången i Ormesberga bygdegård norr om Växjö, nästan lika välbesökt som förra året, vilket verkligen gläder arrangören Föreningen Sven Donats vänner. Som vi hoppats finns ett stort intresse för vad man kan finna i de gamla notböckernas värld, och särskilt kring Ormesbergas egen berömde spelman, korpralen Sven Donat (1755-1815) och hans notbok.

I år inleddes eftermiddagen med en kurs i skånsk menuettdans med folkdanspedagogen Anna Nyander, ursprungligen från Helsingborg, till musik av hennes moster, skånska guldspelmanen Karin Wallin. Efter inledande stegstudier (menuett är ju lite annorlunda) fick de oss, med smart pedagogik, att hitta svänget och flirten i menuettdansen. Deltagarna fick dansa till både menuett- och slängpolskelåtar, men det vore roligt om fler spelmän tog upp de fina menuettmelodierna som ofta finns i gamla spelmansnotböcker.

EN RYSK OFFICER I VÄXJÖ, EN SVENSK MILITÄRMUSIKER I SIBIRIEN

Årets panelsamtal handlade om det återaktuella temat ”Musik i exil”, där nya och gamla rön kring musik nedtecknad i spelmansnotböcker efter några krigsfångar under 1700-talet belystes. Mathias Boström, chef för Smålands Musikarkiv, berättade att han forskat fram att Sven Donat deltog som indelt soldat i Gustaf III:s ryska krig 1788–1790. Efter slaget vid Parkumäki i Finland tog svenskarna en grupp ryska

Mia och Mikael Marin var årets konsertspelmän.

officerare tillfånga och de placerades i Växjö under ett års tid. Bland dem fanns polskfödde löjtnanten Witsofski som var en duktig musiker och kompositör. Han blev snart efterfrågad i Växjös musikliv. Dansmelodier och andra kompositioner av Witsofski finns bevarade bland annat i Donats respektive Magnus Theorins notböcker. Mathias har nu hittat både Donats och Witsofskis namnteckningar i Krigsarkivets gömmor.

I panelen fanns även folkmusikforskaren, spelmanen, vice VD:n för Musik i Syd, samt vid denna tidnings utgivning även filosofie doktor i musikvetenskap, Magnus Gustafsson. Han kunde ge spännande detaljer kring hur krigsfångarnas låtar återfinns i olika nothandskrifter. Även den västgötske regementsmusikern Gustaf Blidström skrev ner sin låtrepertoar i en notbok, som idag förvaras i Stifts- och

landsbiblioteket i Skara. Han var en av omkring 1200 svenska krigsfångar som hölls i staden Tobolsk i västra Sibirien fram till 1720, efter Karl XII:s nederlag vid Poltava 1709. Även Blidströms melodier spelas numera gärna av många spelmän.

Under panelsamtalet gav Anna Nyander intressant bakgrund om menuettens användning genom tiderna och hur den skånska menuettdansen dokumenterades och rekonstruerades av hennes morfar, dansforskaren Börje Wallin. I Skåne levde menuetten kvar särskilt länge, liksom i finska Österbotten, där den faktiskt fortfarande dansas i svit med polskan.

BLÄNDANDE KONSERT OCH INTENSIV DANSKVÄLL

Kvällens gästande konsertspelmän Mia Marin och Mikael Marin gjorde förstas ingen besviken. De gav briljanta, svängiga

Anna Nyander lär ut skånsk menuettdans och hennes moster Karin Wallin spelade.

tolkningar av både sina egna kompositioner och gamla menuetter och polonesser ur nämnda notböcker.

Norrvidingespel inledde spelet till kvällens dans, som kunde avnjutas till fantastisk musik. Duon Marin spelade, liksom inte mindre än tre innehavare av Zornmärket i guld. Nämligen först Karin Wallin och senare smålänningarna Bengt Löfberg och Magnus Gustafsson. Även skicklige kontrabasisten Bosse Nordenfeldt (känd från bl.a. Orientexpressen) hördes i tätt samspel med Karin. Det var hög stämning på dansgolvet under hela kvällen, där också undertecknade spelmän bidrog med ett spelpass.

Om något är ”tradition efter två gånger”, så är nu Donatism på god väg att etableras som ett evenemang som man inte gärna missar!

Eric och Katarina Hammarström

Foto: Eric Hammarström

MINNESORD TILL SPELMANNEN STIG ANDERSSON, GRIMSLÖV

Stig Andersson, hälsingpojken som blev smålänning, hade en utstrålning som få när han trakterade fiolen. Alla ville spela med Stig. Spelades det till dans var Stig fantastisk på att hålla takten och hålla kontakten med de som dansade. Ett härligt samspel mellan dansare och spelmannen Stig Andersson.

6 oktober 1928 föddes Stig i Delsbo i Hälsningland. Hans första instrument var munspel. Tidigt började han öva på farfars fiol. När han flyttat till Hudiksvall var han med och bildade Stig Lennarts trio.

1961 flyttade Stig och hans hustru till Grimslöv i Kronobergs län. Han hade fått möjlighet att etablera sitt företag på orten. Fiolen kom givetvis med i flytten och snart hade han etablerat sig med traktens spelmän. Här kan nämnas Max Svensson och Lennart Skoglund.

Med sjuttioalet kom också folkmusik och folkdansvägen. Stig var med och startade Skatelövs folkdanslag och Virestads folkdanslag. För Stig var det självklart att han skulle stå för musiken.

För Stig var det viktigt att folkmusiken skulle leva vidare och få många utövare. Han startade kurser för både ung och gammal. Dessa utmynnade i bildandet av Tassemarkernas spelmän och Skatelövs spelmanslag.

Att spela till gammaldans var viktigt för Stig. Han var entusiastisk medlem av Smålandspojkarnas gammeldanskapell. De var flitigt anlitade under många år.

Det var brist på spelmansstämmor i Småland. I början av sjuttioalet var han initiativtagare till Skatelövsstämman. Stämman som alltid hållits första söndagen i augusti är nu en av Smålands största spelmansstämmor. Den har också varit riksspelmansstämma en gång.

Stig Andersson har lagt stråken. Fiolen har tystnat. Foto: Nils Wiberg.

Fiolen har gett Stig många upplevelser genom åren. Han har varit uppskattad som spelman för ett flertal folkdanslag när de gjort resor utomlands. Även företag har haft glädje av att Stig villigt har följt med för att sälja in Sverige.

Många är de spelmän som har kommit till Spelstugan i Grimslöv och spelat till långt framåt natten.

Stig nöjde sig inte med att spela låtar från Hälsingland och Småland. Han bidrog till att komponera egna låtar. 2009 gav han ut ett häfte med egna låtar och några till: ”Spelman i Dur och Skur”.

Stig dog den 22 oktober, nyss fyllda 88 år. Han spelade in i det sista.

Charlotte och Bertil Linnér
Skatelövs Spelmanslag

FYRA HORN MEN INGEN SVANS

Mitt i Irländska sjön, mellan England och Irland, ligger Isle of Man. Sunnerbogillet har haft förmånen att besöka ön ett flertal gånger. Kontakterna med en av folkdansföreningarna där, Manx Folk Dance Society, har odlats med utbytesbesök föreningsvis och privat sedan 1982.

SJÄLVSTYRE

Isle of Man är till ytan ungefär så stor som Ljungby kommun, dvs från norr till söder 52 km och från öst till väst 22 km. Ön har ca 85.000 innevånare varav ungefär 25.000 bor i huvudstaden Douglas. Man har ett av världens äldsta ännu fungerande parlament, Tynwald (Tingvalla), med ursprungsår 979. Ön är en brittisk kronbesittning, men är för övrigt självstyrande när det gäller lagar, förvaltning etc, har egna mynt, sedlar och frimärken. Många pratar fortfarande gaeliska. Isle of Man TT Race är världens äldsta landsvägslöpp för motorcyklar. Symbolen för Isle of Man är ”the three legs of Man” som symboliserar öns självständighet.

HOS BORGMÄSTAREN

Sunnerbogillet besök inleddes högtidligt med en officiell inbjudan att besöka staden Douglas borgmästare Mayor John Skinner och hans hustru Mayoress Gill Skinner. Det blev en timmes trevligt samspråk, utbyte av gåvor, servering av te och bisquits, namnteckningar i gästboken och så bjöd båda värdlaget och gästerna på var sin dans i den vackra sammanträdessalen. Bilder från besöket publicerades omgående på förvaltningens hemsida!

FÖRNÄMLIGA MUSEER

De svenska dansarna och musikerna blev inkvarterade hos sina värdar och gjorde gemensamt både dans- och musikprogram

Sunnerbogilletts ordförande Sven-Eve Johansson och Joan Cowell, ordförande i Manx Folk Dance Society, byter gåvor.

Douglas Mayor och Sunnerbogilletts Elisabet Johansson utbyter gåvor i Council Hall. Foto: Sven-Eve Johansson

samt utflykter och studiebesök på öns många turistattraktioner och kulturarv. Castle Rushen i Castletown anses vara Europas bäst bevarade medeltida slottsanläggning. Museerna är förnämliga, vart och ett med sin speciella inriktning: Manx Museum i Douglas skildrar historia, näringsliv och konst, House of Manannan i Peel anknyter till vikingatiden, Lady Isabella är världens största fungerande vattenhjul och finns i Laxey, Rushen Abbey, ett kloster grundat 1134 osv. Den keltiska och i synnerhet den nordiska och vikingatida anknytningen är påtaglig, inte minst i runstenar och ortnamn. Laxey, Snaefell, Dalby, Ramsey osv är lätt uttolkade som Laxån, Snöberget, Dalby och Ramså. Välkända är också de svanslösa Manx-katterna och Laughton-fären med (minst) fyra horn. Det växer dadelpalmer här och där i trädgårdarna och fuchsihäckarna som kantar vägarna är mer än meterhöga.

KOMMUNIKATIONER MED ÅLDER

Ett väl fungerande trafiknät av buss- och tåglinjer gör det lätt att ta sig runt på ön. I Douglas kan man låta sig transporteras längs den ca 3 km långa strandpromenaden med spårvagn, dragen av kraftiga Shirehästar. Denna spårväg har för övrigt nyss firat sitt 140-årsjubileum. Från Douglas till Port Erin i sydväst kan man åka tåg i vagnar och efter ånglok som är byggda 1905! Sträckan är ungefär 25 km. Vill man ta sig norrut från Douglas och till Ramsey kan man välja Manx Electric Railway, med en längd av drygt 28 km. Från Laxey tar man Snaefell Mountain Railway med specialbroms på mitträlen upp till det 621 m höga Snaefell. All materiel är minst 100 år gammal och i original och trafiken bedrivs mars-oktober på samtliga banor.

Tillsammans med buss, tåg och flyg via Köpenhamn och Manchester blev det många färd sätt för resenärerna. Bara båtferd saknades. Å andra sidan gavs det många tillfällen att studera båtar, både flytande på

Skillnaden mellan ebb och flod är mycket påtaglig längs Isle of Mans kuster.

Svensk dans på Quarter Deck i Port Erin. Inga-Lena Nordgren, Gunvor Litgård, Sven-Eve Johansson, Olle Andersson.

vatten och stående på havsbotten på sina kölar. Skillnaden mellan ebb och flod är nämligen påtaglig längs öns kuster, cirka 10 meter, varierande över dygnets timmar.

INNEHÅLLSRIK VECKA

Självklart bjöd danskvällarna på utbyten av danser. Vi hade med oss ett par kadrljer att dela med oss av och fick i gengäld pröva några danser med de typiska manx jig-stegen. Dansframträdanden i Port Erin

och Laxey, besök på ett mikrobryggeri, en kvälls music session och en hel dags besök på den jättelika Royal Manx Agricultural Show, en lantbruksmässa med ca 20.000 besökare, var bara en del av det som Sunnerbogilletts resenärer fick uppleva på Isle of Man, ön i Irländska sjön.

Elisabet Johansson

Foto: Elisabet och Sven-Eve Johansson

BESÖK FRÅN NORGE OCH DANMARK

I augusti besöktes Östra Njudungs Folkdanslag, Vetlanda, av vännerna från Furuleikens Spill og Danslag, Lunner, Norge och Ölstedt med Omegns Dansring från Själland, Danmark. De ca 25 gästerna togs emot på fredagskvällen och välkomnades med gemensamt kaffesamkväm innan de följde med sina värdfamiljer hem.

LINA SANDELL

Lördagsförmiddagen ägnades åt ett besök i Fröderyd. Sven Carlsson berättade livfullt om Fröderydsbygden och framför allt om Lina Sandells liv och diktning. Sven berättade så att alla oavsett modersmål kunde följa med och förstå. Efter besök i hantverksboden och lunchfika var det åter dags att få några timmar tillsammans utan program.

FESTMIDDAG PÅ HARJEN

På lördagskvällen samlades man på Harjen för en festmiddag med musik och dans. Serveringen sköttes med bravur av familjen Bernholtz' döttrar med familjer samt av några ur folkdanslaget. För dansmusiken svarade Rune Lindström, Tomas Lunde-

gaard och Lars Carlsson. Allsången leddes av Inga Ågren och ytterligare musik och sång under kvällen framfördes av Harald Mohr och Birgitta Sigfridsson.

HÖGTIDSGUDSTJÄNST

Skede sockens Hembygdsförenings 60-årsjubileum var på programmet under söndagen. Festligheterna började i kyrkan med högtidsgudstjänst under medverkan av Njudungsorkestern. Husarer tillsammans med norska, danska och svenska folkdansare paraderade med flaggor och standar utanför kyrkan. Under det att orkestern spelade Kungliga Norrbottens marsch tågade de högtidsklädda husarerna och folkdansarna in i kyrkan. Efter gudstjänsten gick alla med Njudungsorkestern och

drillflickorna i tåten i högtidståg till Skede Hembygdspark. Som en del i programmet i Hembygdsparken deltog folkdansarna med uppvisning. Furuleikens Spill og danslag från Lunner i Norge dansade till Ole-Johny Sörensens durspelsmusik. Östra Njudungs Folkdanslag visade sina färdigheter i ett antal danser varefter de danska, svenska och norska folkdansarna gemensamt utförde Sönderborgskadrilj.

Helgen avslutades hemma hos respektive värdar med god mat och god gemenskap innan man på måndagsmorgonen skildes åt för hemresa. Redan planeras för nya träffar och då i Norge respektive Danmark!

Birgitta Sigfridsson

**Östra Njudungs Folkdanslag i
Vetlanda**

SKATELÖVS SPELMANSSTÄMMA 2016

I år var det den fjortonde stämman i Rosenlunds hembygdsgård i Skatelöv. Fint väder, gott om spelmän, en hel del publik och gott fika, serverat av Skatelövs hembygdsförening. Allspel med de traditionella låtarna, många spelmän deltog.

MINIKONSERT MED EVA B-B

Årets minikonsert hölls av Eva Blomquist-Björnberg med bland annat Fogelbergslåtar från Alvestatrakten och någon låt förstärkt av make och dotter. Eva hade också lärt ut låtar på den spelkurs som hölls dagen innan i Grimslöv.

SCENSPEL OCH BUSKSPEL

Gästande spelmän som spelade upp från scenen i Rosenlund var bl.a. Eva Johansson och Bengt Andersson från Urshult, Nils Wiberg, Spelmanslaget Varendsharpan, Bygdeton, Lucas Scheffold och Tony Andersson, de unga spelmännen från Grimslövstrakten Karolina Bengtsson

Bygdeton tar ton. Foto B Björnberg.

och Arvid Hörberg, samt värdarna själva, Skatelövs spelmanslag. Och så var det spel uti buskarna och bakom väffelstugan. Traditionenligt föregicks också stämman av danskväll i Grimslöv, spelmansgudstjänst

och kyrkrodd. Vi hoppas kunna fortsätta denna stämma i det lilla och familjära formatet även nästa år, första söndagen i augusti – välkomna då!

Skatelövs spelmanslag genom Bruno Björnberg

KURS I FOLKLIIG SÅNG I KALMAR

Vak öpp, vak öpp min lilla vän, Du sover alltför länge

För sola skin på kyrketak, Och göken gal på ängen ....

Detta är början på en visa från Varend efter Jödde i Göljaryd som deltagarna på kursen i Folklig sång fick lära sig sista helgen i oktober.

Ledare på kursen var ingen mindre än **Ulrika Gunnarsson från Växjö** som lärde ut visor från Sverige, Norge, Irland, trallar, drillar, stämsång, andningsteknik mm. Deltagarna fick pröva på att tralla en Andreas Dahlgren-polska och en Peter Dufva-polska.

Det är numera tradition att Kalmar Spelmanslag har sångkurs och spelkurs

varje år och årets sångkurs lockade 17 deltagare. Kursen pågick lördag till söndag på Skälby i Kalmar i samarbete med Studieförbundet och med bidrag från Kalmar läns Musikstiftelse.

Kursen blev mycket uppskattad tack vare Ulrikas stora kunskap inom området och det är en förmån att vi i Småland har en så kompetent sång-, vis- och trall-ledare.

Flera av deltagarna träffas en onsdag varje månad och trallar och sjunger visor. Med säkerhet kommer helgens kunskaper väl till pass på nästa visstuga.

Sång är numera ett uppskattat inslag på vår Spelmansstämma i början av juni månad.

Sune Johansson

Ulrika Gunnarsson

TRÅNGT OCH TREVLIKT I NYBRO

Nybro folkdanslag var värd för distriktets höstmöte den 8 oktober 2016. Ute regnade det hela dagen, men inne på Nils-sons Mat på Jutarnas väg var det trångt och trivsamt. 31 ombud för 12 föreningar, inklusive hela distriktsstyrelsen, hade hörsammat kallelsen.

Mary Bjerstedt presenterade föreningen och staden Nybro. Den ganska fria ärendelistan släppte lös en livlig debatt och många synpunkter om folkdansens och Folkdansringens framtid, en summering vad som hänt sedan förra höstmötet, erfarenheter av Folkdans de Luxe, information om kurser, Folkdansringens nya styrelse, samarbete med rikskansliet och Kulturens och idéer om Spelfot.

INTEGRATION

En punkt på dagordningen var ämnet integration. Ismael Alabdullah Sharot från Aleppo i Syrien kom för två år sedan till Nybro. Han var inbjuden för att berätta om sin tid i Sverige och hur vi föreningar kan inkludera integration i vår verksamhet. Ett besök på Nybro Glasbruk avslutade dagen.

Elisabet Johansson,
text och foto

Maher Fattah, Aziz Abo och Obeid Alissa kommer alla tre från Syrien och har bott i Nybro i ungefär ett år. På integrationsmässan som hölls i Nybro träffade de bland annat Mary Bjerstedt från Nybro folkdanslag. Foto: Ann-Helène Thörning.

Fullsatt salong!

Ismael Alabdullah Sharot från Aleppo.

MED BLICKARNA I TAKET

Sedan 1995 har Folkdansringen Småland-Öland representanter i tre dräktrådsgrupper, en i varje län – Jönköping, Kronoberg och Kalmar. Varje grupp består av 4-7 personer från Folkdansringen, hembygdsförbund, hemslöjdskonsulent och hemslöjdsförening och i något fall länsmuseum. Grupperna arbetar var för sig men försöker att träffas en gång varje år med roterande värdskap i länen.

DRYGT 500 TEXTILA OBJEKT

Den 22 april stod Kronobergs-gruppen på tur att bjuda in och hade valt Dädesjö hembygdsgård, tidigare prästgård, som samlingspunkt. De 11 deltagarna fick en inledande presentation av hembygdsförening och samlingar av Birgitta Andersson. I samlingarna finns bl a drygt 500 textila objekt ”från socknens klädkistor”, bestående av i huvudsak kvinnokläder från 1800-talets senare del, tygprover och lappade och lagade vardagskläder. Gunilla Wallin, som har inventerat och dokumenterat textilierna, öppnade skåp och lådor för allas nyfikna blickar.

En god stund ägnades åt gemensamma ärenden och vi diskuterade allt från läns-

museernas tillgänglighet till dräktråden som förmedlande länk, dräktförmedling på nätet, hemsidor och materialförsörjning inklusive bruk av begagnade dräkter. Bokproduktion, digitalisering och kursverksamhet är det grupperna kommer att ägna sig åt 2017.

Birgitta Andersson berättade om Föreningen Dädesjö-Lin och dess verksamhet och framtidsplaner och visade hantverks-huset ”Sländan” med all utrustning för linberedning.

DÄDESJÖ GAMLA KYRKA

Därefter förflyttade vi oss till Dädesjö gamla kyrka. I den gamla stenkyrkan finns välbevarade medeltida vägg- och takmål-

Staffan vattnar sina fålar i den nedre högra rundeln i kyrktaket i Dädesjö gamla kyrka.

ningar som skildrar bibliska historier från tiden kring Jesu födelse och liv. Dessa gjordes i slutet av 1200-talet av mästare Sighmunder. De har aldrig varit övermålad vilket gör dem unika i sitt slag. Med blickarna i taket lyssnade vi till Birgittas förklaring av motiven i varje rundel. Det var kallt i kyrkan, men vårt tack till Birgitta och hennes medhjälpare för en intressant dag var så mycket varmare.

**Elisabet Johansson,
text och foto**

Prov på plagg ur textilsamlingen.

Gunilla Wallin berättar om inventeringen av textilier i Dädesjö hembygdsgård. Lyssnar gör Birgitta Blixt, Joakim Depui, Mary Bjerstedt, Agneta Erlandsson, Monica Modig Rauden, Irma Edstrand och Maria Ridderberg.

FOTNOT FRÅN ARKIVET

*"Jag haver ingen kärare,
allt uppå denna jord,
än vännen som jag haver i mitt sinne..."*

Denna kärleksvisa har blivit en modern folkmusikalisk hit sedan gruppen Sågskära plockade upp den på repertoaren och spelade in den på skiva 1989. Visan har senare även spelats in av Rosenbergs sjuva, Åkervinda, Hazelius & Hedin, Anna Cederquist och norska Fotefar. I samtliga fall är text och melodi säkerligen hämtade från Sågskäras version, som i sin tur bygger på en uppteckning som Carl Erik Södling gjorde efter "Gubben Tjäder" i Värnamo, sannolikt 1876.

FYND I SKILLINGTRYCK

Jag har alltid betraktat denna visa som en kort, folklig kärleksvisa av det olyckliga slaget. Därför blev jag förvånad när jag i slutet av september i år hittade visan i ett vistryck (skillingtryck) från mitten av 1800-talet i George Stephens samling i Växjö stadsbibliotek. Här hade visan hela 18 strofer, den ena sorgligare än den andra. Vid det tillfället letade jag efter lämpligt material till ett föredrag i samband med bibliotekets 350-årsjubileum, och då fanns det inte tillfälle till fördjupning. Därefter har jag gjort en liten undersökning, som är lagom att presentera som en fotnot i Spelfot.

EN VISA I ENSAMT MAJESTÄT

I Stephens skillingtryckssamling återfinns "Jag haver ingen kärare" i fem tryck från 1840- och 1850-talen. Vid en sökning i Svenskt visarkivs skillingtrycksregister framgick dock att det äldsta kända trycket av visan var från 1808. Vid ett besök på Kungl. Biblioteket beställde jag fram trycket och fick i min hand det lilla åttasidiga häftet. Det var tryckt i Växjö 1808, innehåller endast denna visa och har följande text

på titelbladet (här något moderniserad):

En alldeles ny, eftertänklig och skön kärleksvisa, som börjar således: "Jag haver ingen kärare allt uppå denna jord" etc., och sjunges som: "Af ängslan mitt sinne är slagit så hårt" etc.

Denna visa är författad av en piga, som blivit övergiven av sin fästman, sedan de varit sinsemellan förlovade i flera år, vid namn A. A. D. i Kronobergs län, Konga härad och Linneryds socken.

Visan omtrycktes som ett självständigt skillingtryck i Växjö 1809, 1815 och 1818 och eventuellt i Norrköping 1819. I de två sistnämnda Växjö-trycken framgår att det var Kungl. Gymnasietryckeriet som gav ut den och att visan kostade 1 skilling banko att köpa. Här passade man dessutom på att lägga till en moralisk pekpinne: "Denna visa är författad av en piga, som blivit, som Gunås ofta sker i våra trolösa tider, särdeles om Passionen får råda över Förnuftet, övergiven av sin fästman" osv.

EN SLAGDÄNGA I SÖDRA SVERIGE

Från och med 1822 ingår "Jag haver ingen kärare" som en av flera visor i samma tryck. Sista gången visan trycks i Växjö är 1822 och därefter ingår den i skillingtryck i Linköping 1839, 1840, 1842, Västervik 1841, 1842, Lund 1846 och Kalmar 1853, 1854, 1855. Åtminstone 15 gånger under ett halvt sekel trycktes visan i skillingtryck, så den måste ha slagit an hos folk även på den tiden – åtminstone i sådan utsträckning att det ansågs värt för tryckerierna att ge ut visan igen. Tryckorterna är koncentrerade kring Småland och Östergötland, med en skånsk avstickare. Det är lite anmärkningsvärt att "Jag haver ingen kärare" under sin långa tid i cirkulation aldrig gavs ut i Stockholm eller togs upp av tryckerier längre norrut.

Titelsidan till det äldsta kända skillingtrycket med "Jag haver ingen kärare". Det är tryckt i Växjö 1808, och finns idag i Kungl. Biblioteket. En alldeles Ny, eftertänklig och skön Kärleks-Wisa. Hela visan finns på nästa uppslag.

TEXTEN

I skillingtrycken finns visans text i två versioner: en lång och en kort. När "Jag haver ingen kärare" gavs ut i Linköping fr. o. m. 1839 och i Västervik några år senare trycktes endast 10 av de 18 stroforna. Eftersom det är en lyrisk visa utan direkt handling spelar det ju mindre roll ifall man drar ifrån eller lägger till några strofer. I skillingtrycken med 10 strofer är dock vissa formuleringar och ordningen på stroforna delvis omkastade, vilket tyder på att förlagan inte varit det ursprungliga trycket utan snarare att någon har lärt sig visan och därefter, med de förändringar som hör till ett muntligt traderande, förmedlat den till tryck igen – detta var inte något ovanligt. I vistrycken från Kalmar på 1850-talet är alla 18 strofer med igen, så här är förlagan sannolikt de äldre Växjö-trycken. I skillingtrycket från Lund har visan 17 strofer som också är något omkastade. Förklaringen framgår av trycket där det efter vistrycken

står att läsa: ”Till trycket befordrat af Ingri Bengts Dotter”.

I de äldsta vistrycken från Växjö anges en författare till visan: pigan ”A. A. D.”, vilket sannolikt ska utläsas Anna Andersdotter eller något liknande, från Linneryd. Det var emellertid vanligt att visor, för att förstärka deras känslomässiga påverkan hos sångarna och åhörarna, utgavs för att vara skrivna av andra än de i själva verket var. Med tanke på visans längd, 18 strofer, och av stilen att döma så skulle jag inte bli förvånad ifall den verkliga författaren till ”Jag haver ingen kärare” snarare står att finna i närheten till Växjös domkyrka och gymnasium – vi vet inte. Men det är onekligen en kittlande känsla av att en hemlig cirkel sluts när Sågskäras Marie Länne Persson, med rötter och hus i Linneryd, utan att veta om det har sjungit visan som kan ha diktats ett par hundra år tidigare av en kvinna från samma trakt.

MELODIERNA

Noter trycktes aldrig i skillingtryck, men

däremot fanns ofta melodihänvisningar till andra visor eller psalmer vars melodier kunde användas till den aktuella texten. I de första trycken från Växjö och det från Västervik 1841 anges att melodin till visan ”Af ängslan mitt sinne är slagit så hårt” skulle användas här. Hur den visans melodi går är dessvärre inte känt. Det vi vet är att ”Jag haver ingen kärare” upptecknades tre gånger under 1800-talet. Som tidigare nämnts upptecknade Södling visan i Värnamo 1876. Levin Christian Wiede upptecknade på 1840-talet ”Jag haver ingen kärare” två gånger på Vikbolandet. Hans uppteckningar har två olika melodier som i båda fallen är olika den som Tjäder sjöng i Värnamo. Wiede skriver i en kommentar till en av sina uppteckningar att han anser att den här visan är ”en af våra bättre bondvisor”, att den ”sjunges temmeligen allmänt”, men att han inte lyckats få tag i ett fullständigt exemplar av visan i tryck – av de många trycken att döma tycks det som att Wiede inte letade tillräckligt intensivt.

FÖRSVINNANDE OCH ÅTERKOMST

När Wiede gjorde sina uppteckningar var ”Jag haver ingen kärare” fortfarande en aktuell visa och när Södling skrev ner den hade det gått drygt 20 år efter det sista kända trycket. I uppteckningarna är det endast ett par strofer av texten som dokumenterades. Det kan tyda på att endast visans början levde kvar i folktraditionen, men lika väl kan det avspegla att uppteckningarna tyckte att det räckte med att samla in ett par strofer. ”Jag haver ingen kärare” tycks inte ha levt kvar så länge i folkminnet efter att skillingtrycken slutade att ges ut – i varje fall dök den inte upp när visor insamlades. Det blev en nytt medieformat, ljudinspelningen, som kom att bli visans nya plattform för dess återvunna popularitet och spridning från och med slutet av 1980-talet.

Mathias Boström
Arkivchef Amålands Musikarkiv

Spel- och Dansstuga i Kalmar

Tisdagen den 27 december 2016

Spel o dans kl 18,00

SPELKÄR OCH DANSARE FRÅN SMÅLAND OCH ÖFVANSKA. TA MED EGEN FRAKORG, INSTRUMENT OCH DANFSKOR.
INGEN ANMÄLAN. FRI ENTRÉ. INFORMATION: 070 5978784

Plats

SKÅLBY HUVUDBYGGNAD, SKÅLBYALLÉN 6
KALMAR

Välkommen!

Studie
främjandet

”JAG HAVER INGEN KÄRARE...”

1. Jag hafwer ingen kärare alt uppå denna jord
 Än dig, min lilla wän, den jag har i mitt sinne;
 Mitt hjera är bundit alt med en sorg så stor,
 Där af mina tårar nu rinna
 För dig, min lilla wän, den jag har i mitt sinn;
 Jag önskar af alt hjerta du skulle bli min,
 Men kanske jag är alt för ringa.

2. Nog wet jag du kan dig en rikare få,
 Ja, dig uti werlden utleta
 För mången en de sträfwä efter rikedom stor,
 Men kunna finna den som sig förtretar.
 Men Gud gifwe mig min lilla dell
 Hwem kan nu här lefwa och intet hafwa fel,
 Om den skall nu Menniska heta?

3. Men ett uppriktigt hjerta du finna skall hos mig;
 Fast jag inga rikedomar hafwer,
 Så tror jag att Herren han hjälper wäl mig;
 Fast jag inga wänner nu hafwer,
 Som mig tjäna här i denna tunga wär;
 Nu får jag här lefwa med sorg och beswär:
 Gud hjelpe mig tiden att slita!

4. Nu må jag wäl liknas wid Fogelen på qwist,
 Som hafwer ingen huldän at wänta;
 Nu hafwer jag ingen och det är sant och wisst,
 Som mig uti werlden will hjelpa;
 Utan alla de wilja nu förföra mig,
 Och öka den sorgen som jag bär för dig,
 Han gör mina dagar så dryga.

5. Ty orden uti munnen de äro wäl söt,
 Men hjertat ett annat det menar;
 Det må jag wäl likna wid ett torrt träd,
 Som hafwer als inga fårska grenar:
 Huru skulle man wänta någon fruckt derutaf,
 När som det borttorkas hwar dag ifrån dag,
 Och det så aldeles bortwissnar?

6. Fast falskhetens tungor de nu förföra mig,
 Ja, deras hjertan äro så hala;
 Det blifwer wäl en gång de så swara hwar för sig:
 Hwem kan nu här neka dem tala?
 När wi en gång alla för domen skall stå,
 Då få wi wäl weta huru wi då lefwat har:
 Hwad skola wi då Herran Gud swara?

7. Nu är all min glädje förwänd uti sorg,
 Och tröst på jorden jag ej mer finner;

*Det kan nu wäl ingen undra deruppå
 Om mina tårar så strida nu rinner
 Ur mina ögon små hwar dag ifrån dag,
 Til dess at jag lägges ner i den tysta graf,
 Där wi en gång alla skola bwila.*

8. Nu är det så tungt uti min ungdoms år,
 At hjertat mitt skall wara så bedröfwat;
 Det är just för dig min aldri käraste wän,
 För det du mig så mången gång har lofwat
 Att du aldrig skulle såhärna swika mig;
 Men en gång så kan du det få ångra dig:
 Ja, Herren kan omwända ditt sinne.

9. Men har du ditt hjerta ifrån mig bortwändt,
 Och mig aldeles öfvergifwit,
 Det jag aldrig trodde at så skullat händt,
 Jag tänkte du mig trogen skolat bliwit;
 Men, ack! såkalte wän, glöm aldrig mig bort,
 För om jag nu komme långt på en annan ort,
 Jag had dig likwäl uti mitt hjerta.

10. Men skulle nu min ögon så skåda en annan
 i din famn,
 Där af mände hjertat mitt brista;
 Det är alt för dig min lille käre wän,
 Om jag dig skulle bortmista,
 Som jag har så kär uti mitt unga lif,
 Som aldrig uti werlden kan förändra sig:
 Nej aldrig jag dig öfvergifwer.

11. Fast ären de äro nu för mig så lång,
 Och dagarne äro så tunga;
 Det frestar wäl på för Flicka så ung:
 Ack! huru skall härmed lefwa kunna?
 Nej, werlden hon är mig så faselig swår,
 Ja, hon sig förwärrar hwart år ifrån år.
 Nu är det så tungt för mig att lefwa.

12. Jag är wäl här i werlden ett fattig mans barn,
 Jag hafwer hwarken gods eller gårdar;
 Så tror jag at Herren han hjälper mig ändå,
 Ja, han wäl sig om mig wårdar;
 Fast jag i sorg och nöd får äta mitt bröd.
 Jag sorger efter dig, ja, in til min död,
 Så länge som blodet i mig röres.

13. Har jag ej mera tröst at förwänta utaf dig,
 Så Herren Gud han dig wälsigne,
 För hwartendaste ord du talat har med mig!
 Haf tack för hwar stund och hwar timme;
 Haf tack för hwar dag, haf tack för hwart år!

Men jag dig aldrig glömmet förr än jag lägges
 på bår,
 Och de mig i jorden nedgömma.

14. Gud låte all ting för dig nu gå wäl,
 Så länge du i werlden här skall lefwa!
 Och at wi en gång finna salighet till wår själ,
 För det wi här hafwen sträfwat!
 Jag kan ej bättre önska dig min utwalde wän,
 Än Gud låte mig dig finna en gång i himmelen,
 Fast jag dig här på jorden ej får äga.

15. Ty Herren han wet bäst huru det går,
 Innan wi från werlden skola wandra;
 Fast jag här får falla så modiger tår,
 Och söka mitt bröd hos andra;
 Men Gud hjelpe mig, min Flicka så ung!
 Fast jag nu skall lefwa i denna werlden tung:
 Jag har als ingen hulder at wänta.

16. En gång skall du mig möta i himmelen hos Gud,
 Och swara mig på dessa orden:
 Hwad som du med mig talade när som wi
 war ihop
 Och då wi lefden på jorden;
 Men denna lilla tid har gåt wäl snart förbi;
 Jag önskar at wi en gång hwarandra skall få si
 I himmelen hafwa stor glädje!

17. Om jag torde wäga mig at gifwa dig de ord,
 Som jag i min sorg har utgrundat:
 Jag finner ej din like på hela denna jord;
 Jag har så många ledsamma stunder.
 Tag intet dessa ord till misstycke min wän:
 Gud låte mig dig finna en gång i himmelen,
 När som våra dagar ha en ända!

18. Nu slutar jag min wisa alt med ett sorgset
 sinn,
 Jag orkar ej längre att rimma:
 För tårarne de rinna ner på min bleka kind;
 Ack! du min söta wän dig besinna,
 Hwad som uti denna lilla Wisan nu är,
 Så kan du wisst weta at jag dig hafwer kär;
 Nu slutar jag henne med tårar.

Strofer satta i kursiv ingår inte i trycken
 med 10 strofer.

FÖDELSEDAG MED MODEHISTORIA

Att uppvakta när föreningsmedlemmar fyller år är en trevlig tradition, särskilt om man kan överraska och göra något speciellt av tillfället.

När vår medlem Sander Degenkamp skulle fylla 50 år beslöt vi i Sunnerbogillet att klä oss i kläder som inte var nyare än från 1966, dvs Sanders födelseår.

KLÄDPARAD

Det blev en spännande klädparad att ta del av. Sander och hustrun Thea klär sig alltid enligt traditionerna på holländsk landsbygd under sent 1800-tal, så för dem var det inga problem. Vi andra hade en hel del huvudbry att i våra egna garderober och gömmor hitta något som bevisligen var äldre än 1966. Det blev en intressant liten övning i modehistoria som kan rekommenderas och så här blev det.

Stiligast var nog Per i sin "habit à la française" av 1700-talstyp med knäbyxor, ärmväst och rock. Det var bara den pudrade peruken som fattades.

Färgstarkast var Margareta i sin storblommiga långklänning hon fick då hon var 18 år, dvs 1959, och den passar fortfarande perfekt!

Carin kom i dräktjacka med kjol från 1960-talet, Olle i kostym och stickad slipover från samma årtionde. Birgit hade lånat sin systers vackra småblommiga klänning från 1940-talet, Gunvor hade mors mjuka baskermössa och en figursydd klänning i grönt och vitt, Inga-Lena hade svärmors bruna sammetsklänning och mormors virkade sjal, 60-talstjejen Emy hade touperat hår och giftgrön volangblus och Karin lånade Margaretas svärmors gåbortsklänning. Sven-Eve hade myggjagare, nylonskjorta med pennsmal slips och en ljusblå ribbstickad dralontröja och Elisabet hittade en röd- och vitrutigklänning från

1950-talet, höfthållare och nylonstrumpor med söm!

Det var sannerligen ett udda gäng som samlades till knytkalas med sång och musik på harpa, fiol och nyckelharpa den torsdagkvällen!

**Elisabet Johansson,
text och foto**

Sander och Thea i holländskt 1800-talsmode.

Liz beundrar Margaretas färgstarka långklänning.

100-ÅRSFIRANDE MED DRÄKTPARAD

Deltagarna i dräktparaden formerar sig bakom scenen i väntan på att få visa upp sina olika dräkter, alltmedan Heléne Ingvarsdotter underhåller på fiol.

Sveriges Hembygdsförbund fyller 100 år i år. Det firas på lite olika sätt i landet, ett av dem var att hembygdsföreningarna i Kalmar län fick visa sin verksamhet.

Hela dagen den 2 juli från kl. 10.00 till kl. 16.00 var det aktiviteter på Stortorget och Larmtorget i Kalmar. Rutinerad konferencier på Larmtorget var Anders Åkesson.

Kalmar läns dräktråd fick tidigt en förfrågan om att medverka med en dräktparad, en utmaning som vi gärna antog. Vi ville naturligtvis ha med folkdräkter, men även andra tidstypiska kläder. Agnetas strategi gick ut på att visa modedräkternas påverkan på den folkliga dräkten och hon tog sig an uppgiften att berätta om kläderna. Så nu började jakten på kläder från olika årtionden och personer i passande storlek som kunde upp dem.

Presentationen försiggick på Larmtorgets scen kl. 13.00. Vädret var perfekt och på en timma gjorde vi en resa från 1700-talet till 1970. Det blev många klädbyten trots att vi koncentrerat oss på närområdet.

I Dräktrådet ingår Agneta Erlandsson och Mary Bjerstedt som representanter för Folkdansringen Småland-Öland, Gunnell Nazerian som representant för Hemslöjden och Monika Carlsson som representant för Hembygdsförbundet.

**Mary Bjerstedt, text
Olof Bjerstedt-Blom, foto**

Björns dräkt kommer från Mossebo. Både väst och tröja (jacka) har dubbla knapprader.

Agneta presenterar Håkan och Ingvar i Möredräkter med byxor i sämskat älgskinn och rock i renskinn, Marie i 1700-talsklänning, Gunnel i Aspelandsdräkt och Susanne i Ölandsdräkt och dottern Havanna i kolt.

Från vänster: Samuel Björnsson i jackett, Linus Bjerstedt-Blom i frack och Mikael Brandén i bonjour.

Efter paraden, Mary, Irma och Agneta.

Till vänster Lisa 10 år, som visar upp en byxklänning från 1970-talet.

40-talsklänning i blommig crêpe de chine och Lottauniform.

MAGNUS ÄR DOKTOR PÅ POLSKANS HISTORIA

Fredagen den 4 november försvarade Magnus Gustafsson sin doktorsavhandling i musikvetenskap vid Lunds universitet. Trots att storleken på lokalen hade ändrats fyra gånger inför disputationen räckte sittplatserna inte till – utöver de 120 stolarna stod folk längs väggarna.

Det fanns säkert flera anledningar bakom det exceptionellt stora intresset för denna akademiska disputation: dels är många spelmän och dansare intresserade av polskans historia, som är avhandlingens ämne, dels har Magnus ett enormt kontaktnät inom musik- och forskarvärlden. Det var många nära och kära, vänner och kollegor som ville vara med när Magnus lade fram sin avhandling till offentlig granskning.

Inte bara intresset var stort, avhandlingen i sig är också ett storverk i dubbel mening. Polskans historia. En studie i melodityper och motivformer med utgångspunkt i Petter Dufvas notbok är den fullständiga titeln på den 930-sidiga boken, som för övrigt går att få tag på via Smålands Musikarkiv. Som man kan ana rymmer det omfångsrika sidantalet en mängd spännande undersökningar.

PETTTER DUFVAS NOTBOK

En viktig del av Magnus avhandling är presentationen av hans syn på polskemusikens och -dansens historia i norra Europa. Som utgångspunkt för närmare musikanalyser har Magnus valt Petter Dufvas notbok, daterad 1807 i Verkeback. Magnus kan bland annat konstatera att det sannolikt är en annan Petter Dufva som skrivit notboken är den man som han tidigare förde fram i Smålands spelmansförbunds utgåva av not-

Från vänster ordförande Olle Edström, professor emeritus, respondent: Magnus Gustafsson, opponent: Jens Henrik Koudal, Seniorforsker, dr.phil. vid Dansk Folkemindesamling, Kongelige Bibliotek, København. Foto: Eric Hammarström

boken. Samtliga 201 låtar i Dufvas notbok analyseras också i avhandlingen och har försetts med variantregister, baserat på en genomgång av ungefär 90 000 melodier (!). Här kan man se vilka låtar i notboken som har haft en stor spridning i tid och rum och kommentarerna kring vissa låtar växer ut till spännande melohistoriska biografier.

INITIERAD DISKUSSION

Opponent vid disputationen var dr Jens Henrik Koudal, seniorforskare vid Det Kongelige Bibliotek i Köpenhamn. Koudal har en bred kompetens inom folkmusik och äldre musikhistoria och har själv fördjupat sig i danska spelmansböcker. Vi åhörare fick bevittna en initierad diskussion i ett vänskapligt tonläge, där Magnus på ett bra sätt klarade av att bemöta opponentens frågor och funderingar kring avhandlingen.

Den nyblivne filosofie doktorn firades därefter på en fest i Kristianstad med

tal, musik och dans till hans ära. Grattis Magnus!

Mathias Boström

Doktorsavhandling på 929 sidor.

Vals

Efter lanthrukaren och spelmannen K. A. Nilsson i Åsa.

The musical score is written on eight staves. The first staff starts with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/4 time signature. The melody is written in a simple, folk-like style with eighth and quarter notes. The piece concludes with a final whole note chord on the eighth staff.

Upptecknad av Erik Johannesson Uppsala 6 nov 1934

Dialekt och folkminnesarkivet Uppsala

VAD HÄNDER

Lördag 19 november

Rubinsztein/Nolgård/Karlsson
 spelar gränslandslåtar från Värmland
 Sigfridssalen, IOGT/NTO-huset, Växjö
 Danskurs kl. 14-17
 Konsert med danskväll kl. 19
www.valshuset.se

Lördag den 26 November, kl 19.00

OBS! Spira Teaterscenen, Jönköping
 Irländsk fest, med andra ord:Bhean Bheag
www.bheanbheag.se
www.vff.nu

Måndag 28 november

Sofia Karlsson & Martin Hederos
 Växjö Konserthus

Torsdag 1 december

Folkmusikcafé
 Folkan, Nygatan 6, Växjö

Tisdag 27 december

Spel- och dansstuga i Kalmar
 Annons sid 17.

Tisdag 27 december

Vill ni dansa till Skatelövs spelmanslag?
 Föreningslokalen, Grimslöv.
 Annons sid 5.

Lördag 14 januari 2017

Knutsdans med Anders Löfberg och Pelle
 Björnlert
 Danskurs kl. 11-13 och 14-16
 Spelkurs kl. 14-16
 Plats ej klar!
<http://www.valshuset.se>

Lördag 11 februari

Midvinteron 10 år
 Folkets Hus, Olofström

Lördag 25 mars

Årsmöte med Folkdansringen
 Småland-Öland i Huskvarna.

NOTER OCH SKIVOR

Smålands Spelmansförbund har noter och skivor till försäljning.

	Medlemspris	Icke medlem
Anders Larssons notbok NYHET	150 kr	180 kr
Krokiga låtar och rakryggade spelmän från Markaryd, bok + cd-skiva av Jeanett Rousu	320 kr	350 kr
Källan i Slaka, en bok om svensk folkmusik av Marie Länne Persson	200 kr	200 kr
CD-box med 3 skivor 90 Småländska låtar ur Gösta Klemmings häften	180 kr	180 kr
20 Småländska låtar, arrangerade för fioler och altfiol av Gösta Klemming	60 kr	80 kr
Några svenska folkdanser samlade av Gösta Klemming Innehåller beskrivning av t ex Hälsingepolska, Jämtpolska, bakmes samt olika varianter av småländska polskor tillsammans med noter på lämplig musik.	30 kr	40 kr
Faksimilupplaga av spelmannen Aug. Strömbergs kompositioner	30 kr	50 kr
Småländsk folkton 53 låtar för 2 fioler ur Lennart Skoglund's notböcker	100 kr	110 kr
Notbok efter Peter Dufva 193 låtar med kommentarer	SLUT!	NY VERSION TROLIGEN 2017!
Allspelslåtar 2013 21 låtar utvalda såsom ”vanliga” allspelslåtar	50 kr	50 kr
CD Små länders låtar Valda låtar ur ”Bruna pärmen”	100 kr	120 kr
Noter till CD Små länders låtar	60 kr	60 kr
OBS! Pris för porto och emballage tillkommer! Notlager: Viola Ek		viola.ek@bredband2.com